

Par tragēdijām, kas nenotika

ZVAIGZNES

Jānis Mauliņš kopā ar dzīvesbiedri Annu, kurai jūtas daudz pateicības parādā.

Rakstniekam, publicistam, demogrāfam, politiķim, sabiedriskajam un kultūras darbiniekam JĀNIM MAULIŅAM vakar palika septiņdesmit. Sagaidot savu jubileju, viņam būtu ar ko lepoties. Ir sarakstīti un izdoti daudzi romāni un stāsti, iegūts vārds lasītāju vidū. Viņš ir atmodas laika aktīvists un vēlāk — 6. Saeimas deputāts. Visam tam pa vidu Jānis Mauliņš ir arī četru bērnu tēvs, tātad viens no tiem, kam vārdi saskan ar darbiem. Savu jubileju viņš gaidījis mazāk nekā jaunā romānā "Aizvēstures tragēdija" iznākšanu, kas ar Kultūrkapitāla fonda atbalstu pašlaik top apgādā "Zvaigzne ABC".

Vija Vāvere

Valda Ilzēna foto

Taču no iespējamās lepības nav ne miņas. Septiņdesmit svecītes jubilejas tortē Jānis Mauliņš nopūtis lauku mierā un klusumā savās mājās "Jauntupiņās" Dzērbenes pagastā tikai ģimenes lokā. Vasarā viņš uz Rīgu brauc nelabprāt, ja nu vienīgi uzspēlēt volejbolu kopā ar vecajiem draugiem. Bet sportot jau varot arī Dzērbenē: siltā laikā viņš ik dienu aizskrien 300 metrus līdz ezeram, 300 metrus nopeld un tad skrien atpakaļ. Tas esot labs galvas vēdināšanas līdzeklis, pēc tam varot atkal ķerties pie darba.

Jubilejas priekšvakarā Jānis Mauliņš fotogrāfam gribēja pozēt līdzās savai dzīvesbiedrei Annai. Laikam jau tas vienlaikus bija arī simbolisks pateicības žests, jo viņa vienmēr bijusi Jānim blakus. Arī par savu Mauliņu, kā Anna mēdz saukt vīru, viņa prot pastāstīt vairāk nekā pats rakstnieks.

Anna: — Iepazināties mēs bibliotēkā. Esmu tipiska bibliotekāre, nu kur gan citur lai mēs vēl tiktos? Neviss Nacionālajā, kur strādāju tagad, bet Bišumuižā. Mauliņš tolaik dzīvoja Katlakalnā un nāca pie mums pēc lasāmvielas. Viņš jau bija sevi pieteicis kā rakstnieks, bet es par to nebiju saņēmusi. Domāju — šim cilvēkam ir tik dziļi plāni, ka viņš tos nekad neīstenos. Būtu labāk strādājis par juristu... Smējos, ka tiesneša darbam viņš ir par slinku. Kas tad rakstniekam nekais: kad grib, tad raksta, kad negrib — guļ!

Kādu laiku Mauliņš tiešām strādāja par juriskonsultu. Tomēr pie katras izdevības viņš ķērās pie pildpalvas. Es pat tagad nespēju noticēt, ka mums ir izdevies izaudzināt un palaist pasaulē četrus bērnus. Abas meitas ir juristes un dzīvo Londonā, Raimonds vēl studē jurisprudenci. Vienīgi Ojārs ir kļuvis par labu auto speciālistu un nekāro pēc jurista diploma. Tēva rakstnieka pēdās negājaneviens, kaut

meitai bija labas literārās dotības. Laikam jau bērni redzēja, cik tas rakstnieka darbs tomēr nepateicīgs.

Reiz, mēs tad vēl mitinājāmies mazā dzīvoklīti tagadējā Matīsa ielā, nolēmu veikt eksperimentu. Bērni todien bija laukos pie vecākiem, un es varēju netraucēti pavērot, kā mans Mauliņš strādā. Pulksten astoņos no rīta viņš apsēdās virtuvē pie galda un sāka rakstīt. Ticiet vai ne, bet pirmo reizi viņš no tā galda piecēlās tikai astoņos vakarā! Man bija grūti nociesties, nepiedāvājot viņam kādu uzskodu, bet es izturēju, jo gribēju redzēt, uz ko viņš darba dēļ ir spējīgs.

Jānis: — Toties, kad todien piecēlos no galda, stāsts bija pabeigts! Bet es jau neprotestēju, kas zina, kā man klātos bez Annas palīdzības... Nu, vismaz veselību neēšanas dēļ noteikti būtu sabojājis. Kamēr bērni bija mazi, rakstīt mājās bija grūti. Bieži gāju uz bibliotēku

Kad uzzināju par lielo tragēdiju, zvanīju uz mājām, lai pateiktu, ka esmu dzīva. Domājat, ka Mauliņš kaut ko zināja? Laukos viņš var nedēļām ilgi nodzīvot, neieslēdzot radio vai televizoru.

un rakstīju tur. Tikai bibliotekāres nebija apmierinātas un pārmeta: "Jūs te visu dienu sēžat un neņemat nevienu grāmatu! Nu kas tā par lietot?"

Kaut arī Anna ne vienmēr ar sajūsmu atbalstīja manus rakstnieka centienus, viņa vienmēr bijusi mans pirmais cenzors. Taču idejas saviem stāstiem es vairāk aizņēmos no viņas tēva Antona Brūvera. Tas bija viens prātīgs un inteligents Latgales vīrs, zootehniķis. Pēc viņa ierosmes uzrakstīju stāstu "Žurku vilks" — satīru par padomju laiku. Sižets bija šāds: fermā dzīvo ļoti daudz žurku, no kurām nevar atbrīvoties. Tad vairākas žurkas noķer un iespundē krātīnā bez barības. Izdzīvojušo palaiž valā, un tā sāk medīt un ēst pārējās žurkas. Žurkas ir izmīsumā un nesaprašanā — bēg prom, baidās viena no otras,

neuzticas pārējām, jo nevar taču zināt, kurš īsti ir tas žurku vilks.

Anna: — Man patīk Mauliņa beidzamais romāns. Lasītājus tas varētu aizraut. Manuprāt, šobrīd es to romānuzinu labāk nekā viņš pats, jo esmu to pārakstījusi ar datoru un daudz labojusi, bet pats Mauliņš pa to laiku jau raksta nākamo romānu. "Aizvēstures tragēdijā" aprakstīta situācija, kad Zemei tuvojas meteorīts un zinātnieki visam paredz drīzu galu. Pirmā dilemma — teikt to tautai vai neteikt? Nākamā — kā dzīvot tālāk, zinot, ka pēc brīža šai pasaulē vairs nebūs ne tevis, ne visas cilvēces? Bet pašos pamatos tas ir asa sižeta romāns par terorismu.

Jānis: — Rakstīju to pirms 11. septembra notikumiem Amerikā, kad terorisma vilnis vēl nebija pārsālcis pasauli. Dīvainākais ir tas, ka mana Anna tobrīd viesojās pie radiem Ņujorkā un tieši todien bija iecerējusi uzbraukt augšā tornī, lai papriecātos par pilsētu. No notikumu epicentra viņu šķīra tikai tilts no Ņūdžersijas uz Manhetenu un apmēram desmit minūtes, ko radniecība laimīgas nejaušības dēļ nopļāpāja pa tālruni. Bet es sēdēju Rīgā pie galda, rakstīju un neko nenojautu.

Anna: — Kad uzzināju par lielo tragēdiju, zvanīju uz mājām, lai pateiktu, ka esmu dzīva. Domājat, ka Mauliņš kaut ko zināja? Laukos viņš var nedēļām ilgi nodzīvot, neieslēdzot radio vai televizoru.

Tagad Mauliņš jau grib ķerties arī pie memuāru rakstīšanas. Nesaprotu, kā viņš visus tos notikumus un sīkus spēj atcerēties. Varbūt pateicoties dievasgrāmatai, ko vienmēr ir rakstījis? Dzīvīte jau viņam bijusi raiba.

Nav viegli to visu izdarīt ar vienu roku. Jūs nepamanījāt? Ne-laime notika ražas novākšanas darbos studiju laikā, strādājot ar kulmašinu. Tagad visi esam pie tā pieraduši, bieži vien pat piemirstas. Reiz Mauliņš man prasīja, vai nevaru nogriezt viņam nagus. Mana mammīte, to dzirdot, brīnījās: "Vai tad pats nevari, vai?" Pēc tam atpāts un pat nosarka, bet Jānis smējās: "Tu man tikko vislielāko komplimentu pateici!" Mauliņš taču pats Dzērbenes lauku mājā uzbūvēja krāsni, virtuves pavadu un skursteni! Vispirms meklējam meistaru pa visu Dzērbeni, bet tā arī neatradām. Tad jau laikam Dzērbenē bezdarbs nevalda? Kad Mauliņš beidza mūrēt, nāca man palēpoties — tagad viņš esot bagāts, tikko nopelnījis kādus 500 latus...